

A tengeralattjáró szeme.

A mostani háboruban jut először szerep a tengeralattjáró hajóknak. Most látjuk meg, vajjon beváltak-e és hogy valóban a jövő hajói-e, vajjon valóban tengeralattjáró hajókat kell-e építeni az óriási csatahajók helyett, amint azt még nemrég ajánlottak angol szakemberek. A tengeralattjárókat valóban nagyon veszedelmessé tette, hogy a tenger alatt is „lát”. Amíg a régi tengeralattjárók a tenger mélyében vakok voltak, a maiaknak szemük van, mondhatjuk valóságos szemük, amellyel messzire és jól láthatnak. A legrégebbi ilyen készüléket, mely a tengeralattjáró hajóról is lehetővé teszi a látást, egy német találta föl. Hevelius János, danzigi csillagász. Egy távcsőből áll, kétszer meghajló csővel és persze nem tengeralattjáró hajóra volt szánva, hanem ostromolt várnál ostromlók és ostromlottak részére. A tengeralattjárók részére legelőször 1854-ben alkalmaztak szemet, vagyis látókészüléket. A legegyszerűbbek egy csőből álltak, egy felső és egy alsó, negyvenöt fok alatt hajló tükrökkel. Később, 1872-ben, ezek helyére a tökéletesebb lencsék jöttek, amelyek sokkal fényerősebbek és így jobbak voltak. De ezeknek is meg volt az a hátránya, hogy csak igen rövid és vastag csövek használatával volt elegendő látókörük. Hogy a látókör nagyobb legyen, szükséges volt, hogy a tengeralattjáró szemét a felső csőnyílás közelébe helyezték át. Ez úgy történik, hogy közvetlenül a felső reflektor — egy lencse alá, amely a fölülről jövő sugarakat a cső belsejébe vetíti — alá egy másik lencsét tesznek, de mivel a vetített kép oly messze van a cső alsó nyílásától, hogy látni nem

igen lehetne, több lencse segítségével levezetik a cső fenekére, egészen közel a szemlélő szeméhez. A tengeralattjáró szeme tehát tulajdonképpen két csillagászati távcsőből áll, amelyek közösen egy helyes fekvésű képet adnak. Rendszerint másfélszeres nagyítással dolgoznak, de alkalmas készülékkel öt-hatszoros nagyítást is el lehet érni, úgy, hogy kisebb részleteket is lehet találni. Ha a tengeralattjáró nem akar látni, bevonja látókészülékét, vagyis szemét. A távcső összeköttetése a hajóval itt nagyon fontos szerepet játszik. A szemnek forgathatónak kell lenni és be is lehessen huzni. Ezt azáltal érik el, hogy a látcső egy a parancsnoki toronyba beerősített erős csőbe van beépítve, azonkívül a tulajdonképpeni látcsőnek még egy másik erős külső védőcsője van. A menet alatt ugyanis a látcsövet a víz sodra erősen oldalt hajlítja és a víz sodra olyan erős nyomást gyakorolna rá, hogy a külső védőcső nélkül nem igen lehetne forgatni.

Fontos ujtás a tengeralattjáró látókészülékén, hogy az alsórész szilárdan a hajóhoz van rögzítve, a felsőt pedig föl és vissza lehet csavarni. Egy másik ujtás lehetővé teszi, hogy egy bizonyos tárgy képét élesen meglássuk és egyúttal kisebb méretekben az egész láthatár képét is. Ettől az ujtástól nagyon sokat vártak, de meg van a hátránya, hogy a láthatár képe nagyon el van torzítva és nehéz benne tájékozódni. A német technika fejlődöttsége lehetővé tette egészen kiváló szemek készítését, sőt beépítenek abba egy irányítót is és egy üveglapot, amely vonalakkal van ellátva és ezek segítségével ki lehet gyorsan számítani a látott tárgy távolságát.

elkeseredéssel átmertünk a városon, amely már meg volt telve katonákkal. A város szélen letértünk egy mezei útra, amely beláthatatlan nagy mezőre vezetett ki s ahol bokán felül jártunk a homokban. Mentünk egymagva hosszú-hosszu sorokban előre anélkül, hogy a már besötétedett tájon csak egy házat is láttunk volna. A vizivást szigorúan tiltották.

A lusta óriás kigyóhoz hasonló ember-tömeg fegyverzőrejét tompa moraj kísérte. Egy melletttem haladó Ulreich nevű önkéntes barátom egy mély sóhajással kidőlt a menetből. A század szanitései feltépték mellén a ruhát és félrevitték, lefektették őt. Végre jött egy öreg lengyel, akitől megtudtuk, hogy van négy kilométer távolságban egy falu. Valószínűleg tartottuk, hogy oda fogunk menni. A sötétség már teljes volt. Azon tudat, hogy még négy kilométert kell gyalogolnunk, még jobban elsötétítette szemünk előtt a tájat. Az idő már fél 9-re járt, amikor megpillantottunk a végtelen messzeségben szent János-bogárhoz hasonló kis világosságot. Mi kitarítottuk a gyengéket, vigasztaltuk s kitalásra serkentettük. A fent említett világosságok egyre nagyobbodtak és szaporodtak s végül tényleg úgy 10 óra tájban egy kis faluba értünk, ahol még egy jó óra hosszú útra küldöztek bennünket ide-oda, míg egy kicsi pajtában minket is elszállásoltak.

(Folytatjuk.)

Övöntézkedések

a járványok ellen.

(Saját tudósítónktól.) A járvány-bizottság a napokban megtartott ülésén többrendbeli övöntézkedést eszközölt. A járvány terjedésének megelőzésére úgy a hatóság, mint a katonaság helyiségeket állított fel, hol elkülöníthetik majd az esetleg Szegeden is előforduló betegeket. Réthy László dr. főorvos Somogyi Szilveszter dr. főkapitány és Faragó Ödön dr. tiszti főorvos kíséretében a tegnapi nap folyamán autón bejárta a várost, hogy a megfigyelő-állomásnak alkalmas helyet találjanak.

Réthy László dr. főorvos a Kálvária-ut és Zoltán-utca sarkán levő Móra-iskolát tarotta legalkalmasabbnak, ahol 150 ágy állítható fel a megfigyelés alá kerülő betegek számára.

A rendőrkapitányi hivatal ma a következő hirdetményt tette közzé:

Hirdetmény.

Az országban több helyen föllépett kolera-betegedés alkalmából fölhívom a lakosság figyelmét arra, hogy minden hányás és hasmenéssel járó megbetegedést a tiszti főorvosi hivatalnak azonnal jelentsen.

Fokozott figyelem fordíttassék a tisztaságra s fertőtlenítő anyagra (5 százalékos karbólt, 2 százalékos lysolt vagy oltott meszet) mindenki készletben tartson, a háztulajdonosok pedig az udvarok nyitott folyókáit, a szemétdödröket és a nem vízőblítéssel ellátott árnyékszékeket naponként fertőtlenítsék.

A lehám ozatlan gyümölcséves kerülendő, hasonlóképen kerüljük a nyers tej élvezését is. A nyers élelmiszerekkel (például saláták stb.) is veszedelmesek.

Elrendelem, hogy a piacon az élelmiszerek (hús, kenyér, kifli, zsemlye, vaj, turó, sajtok, gyümölcsök, savanyukáposzta stb.) csak tiszta edényben vagy kosarakban tisztán mosott és lehetőleg fehér lepellet leborítva árulassanak s az illető cikkekből födellenül csak olyan áruba nem bocsátható kis részlet hagyható szabadon, amely csak arra szolgál, hogy a vevőközönség lássa, hogy az elárúsító mit árusít.

Tilos a tej- és tejtermékek elárúsításának és illetőleg elbírálásának az a módja, hogy a verő újjával nyúljon a tejfölös edénybe és annak jóságáról így győződjék meg. Hasonlóképen tilos a merőedénybe öntött tej

Egy sebesült katona háborús naplója.

— A zaklikovi csata. —

Augusztus 11-én. A mai paramesban kiadatott, hogy nem lesz semmi dolgunk egész nap. A végleges felszerelés, a tartalék adagok kiadása, az eddigi lényeg fizetés és más efféle előkészületekkel eltelt a nap nagyobbik fele. Közben megírtuk bucsuzó leveleinket, ki-mostuk s megszáritottuk alsóruháinkat stb. Következett azután a virágverbuválás. A kiskanizsai kertek virágai mind a 48-as bakák sapkája mellé kerültek. 7 óra tájban utolszor álltunk a kiskanizsai utcában teljesen ámulóra készen.

Kapitányunk, Kaufmann Gusztáv tudunkra adta, hogy rövid időn belül az ellenséggel állunk szemtől-szemben.

— Elfarom — ugymond — hoty a zwölfté Company uty harcol, mint oroszlan, mert a zwölfté Campani vaty muszájni työzni, vaty kell mekhalni.

Általános éljenzéssel és zenével indultunk azután át Nagykanizsán a vasut-állomásra. A város népe deirhatatlan ovációban részesítette ezredünket, a néptömeg egész az állomásig fíradhatatlan lelkesedéssel kísért, ahonnan este 10 órakor felpántlikázott megyedik osztályu kocsikon elindultunk. A három napi és éjjeli utazás nagyon változatos volt. Szombathely, Sopron, Pozsony át elértünk e hó 13-án Felsőmagyarország hegyes vidékeire. Aug. 13-án a Vág folyó mentén gyönyörű panoráma tárult eléink. Szinte elfeledni véltük egy pillanatra otthon hagyott kedveseinket, előttünk lévő ellenségeinket s vele esetleges megszámlált napjainkat. Széles égboltozat fekszik e szép tájra. E jó lelkű tót nép fíradhatatlanul hordja a megálló vonatokhoz a tőlük telhető legjobbat, mint kenyeret, vizet, gyümölcsöt stb. Délután 3 órakor értünk az osztrák-galiciai határra, mely időtől kezdve Galícia szépségében gyönyörködtünk, míg az éj rá nem borította sötét köpenyét a bájos képre s elfödte szemünk elől érinthetetlen köpenyével a bájos, szép tájat. Már a harmadik éj, hogy szemünket álomra nem zárhattuk, mert bizony ott lefeküdni lehetetlenség. Egy kocsiban 38 ember az ó teljes felszerelésével. Igaz, hogy rendes körülmények között 40 ember, vagy 6

dó szokott egy kocsiban lenni, most azonban benne volt 38 ember és 38 borju, persze az utóbbiak nem elevenen, hanem csak hátas borjuink voltak, mellé még 38 fegyver és ugyanannyi mindennel megrakott kenyérzsák. Tessék most az amugy is kiesi kocsiban pihenni. De a veszedelem találékonnyá teszi az embert. Rájöttünk, hogy a kocsikban lévő vasrudakra egyik oldaltól a másikhoz magyszerűen lehet a mi sátor-ponyváinkat mint függő ágyakat alkalmazni. Így aztán minden kocsiban felkötöttek 7 ponyvát s 7 szerencsés ember volt minden kocsiban, aki aztán derekasan kialudhatta magát. Én is a 7 közé tartoztam, amíg az első nem épen csendes indulásnál az én 92 kiló testi súlyom alatt recsegve szakadt le a ponyva és én az ülve szundikáló fiúk fejére zuhantam. Közülük egy álmos ijedtében el is kiáltotta magát:

— Gewehr heraus, gyün az orosz!

Igy érkezünk meg 15-én reggel 6 órakor R. állomásra, ahol már rendkívül sok katona volt, várva az indulást jobbra vagy balra. Innen indultunk gyalog déli 11 órakor az orosz határ felé terheinkkel a hátunkon. A menet gyors tempóban haladt. Három óra mars után megeredt az eső és mi pár perc alatt 3—4 kilóval nehezebbek lettünk az átázás miatt. A 14. kilométernél menázi volt, ahol a tiszt urakkal együtt az árok szélére leülve fogyasztottuk a huslevest, mely bevonulásunk napjától, tehát 15 nap óta mindig járta. Azonban még soha sem esett ilyen jól, mint most. Hideg szél fújt, mindenki bőrig ázva vacogott. Örültünk, hogy evés után mindjárt utnak indultunk. Mindenki fáradt s fáz álmatlan éjszakai utazástól nagyon gyötört volt.

Az országot nagyon dombos. Alig másztunk fel egy dombra, onnan már másik háromat láttunk, mely után jött a többi. Eljutottunk kétszeri nagyobb pihenéssel egy nagyobb lengyel városhoz, ahol elszállásolásunkat vártuk, mert már alkonyodni kezdett. No meg a kidőlésig elfáradtunk. Mindenki-mek egy óhaja volt, a pihenés és végre négy nap után egy keveset aludni. A beszállásolással azonban nagyon tévedtünk. Legnagyobb